

55-ամյա ռդամարդը սեռական ոսնձգություն է թույլ սվել 4-ամյա երեխայի նկատմամբ

Օրերս Ազարակուն սահմուկեցուցիչ դեղով է սեղի ունեցել. 55 տարեկան ռդամարդը սեռական ոսնձգություններ է թույլ սվել 4-ամյա երեխայի նկատմամբ: Ոսնձգության լրացված ծառայությունից սեղեկացնում են, որ այդ մասին հաղորդում մայիսի 31-ին ոսնձգության Ազարակի բաժանմունքում սվել է հենց երեխայի մայրը՝ 22-ամյա Լ. Յ.-ն:

Նա հայտնել է, որ մայիսի 27-ի երեկոյան Ազարակ ֆաղափ բնակիչ ուն Ռուբր բռնի սեխուալ բնույթի գործողություններ է կատարել 4-ամյա դստեր նկատմամբ: Իրավադատի մարմնի աշխատակիցների ձեռնարկած միջոցառումների շնորհիվ դարձվել է, որ Ռուբրն ունյին 1957 թ. ծնված Ռուբիկ Պ.-ն է, որը բերման է ենթարկվել բաժին:

Ոսնձգության հասարակայնության հետ կապերի բաժնից սեղեկացրեցին, որ կատարված առնչությամբ հարուցվել է ֆրեական գործընթացի օրենսգրքի 139 հոդվածի 3-րդ մասով՝ «սեխուալ բնույթի բռնի գործողությունները 14 տարեկան և ավելի ցածր անձի նկատմամբ»:

Նրա խոսով, նշանակվել է կենսաբանական ու դասարժեքական փորձաքննություն: Կատարվում է նախաքննություն:

ՀԱԿԻՐՔ

Աթենքում երեկ մեկօրյա գործադուլ էր, ոսնձգությունները արցունքաբեր գազ են կիրառել

Երեկ Հունաստանի մայրաքաղաք Աթենքում մեկօրյա գործադուլ էր հայտարարված՝ ընդդեմ կառավարության կոռուպցիոն և սեքսուալ կառավարության: Հազարավոր ցուցարարներ դուրս էին եկել փողոցներ, հասկապես Աթենքի կենտրոն՝ կառավարական հիմնարկների մոտ տրիպոլի գործողություններ կազմակերպելով: Առանձնապես կիզակետ էր դարձել խորհրդարանը, որը երեկ 28 միջոցով բյուջեային խնայողության ծրագիր է հաստատել, որով բարձրացվում են հարկերը, նվազեցվում աշխատավարձերը: Կառավարությունը հույս ունի այդպես մեղմել ճգնաժամի հետեանմունքը: Առավոտյան ցուցարարները ցրտափայլել էին կառավարության շենքը՝ աշխատելով դաշտավորների մոտսին արգելել շենք: Անգամ ոսնձգություններ վրա փարե են յոզուրներ են մեկտել: Ոսնձգություններ արցունքաբեր գազ են մահակներ է գործածել ցուցարարներին ցրելու:

Մ. Խ.

Չեխիան հրաժարվում է ամերիկյան հակահրթիռային համակարգից

Չեխիան հրաժարվել է մասնակցել հակահրթիռային դաշտավորության ամերիկյան համակարգին, որ Վաշինգտոնը ցանկանում է սեղակայել Արևելյան Եվրոպայի երկրներում: Այդ մասին, ինչպես հաղորդում է Associated Press-ը, հայտարարել է Չեխիայի դաշտավորության նախարար Ալեքսանդր Վոնդրան: Վոնդրան, որ հունիսի 15-ին բանակցություններ է վարել ԱՄՆ դաշտավորության փոխնախարար Ռիչարդ Լինչի հետ, հայտնել է, թե Պրահային դուր չի գալիս այն դեղը, որ հասկացրել են ամերիկացիները իրենց հակահրթիռային դաշտավորության համակարգում: Նա նշել է, որ Չեխիան դաշտավորության համագործակցել, բայց ոչ այն չափով, ինչ ուզում է Վաշինգտոնը: Առայժմ հայտնի չէ ամերիկացիների արձագանքը Վոնդրայի հայտարարությանը: ԳԳԴ-ի բանակցությունները սկսվել էին դեռ Ջորջ Բուշի օրով: Ռուսաստանը մեծապես հանդես է եկել ամերիկյան այս նախաձեռնության դեմ: Ն. Ա.

Ֆրանսիայի համագործակցության հարցերով նախարարը՝ Երեանում

Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մամուլի ծառայությունից սեղեկացնում են, որ հունիսի 16-ից 17-ը դաշտավորության այցով Հայաստան կտանա Ֆրանսիայի համագործակցության հարցերով նախարար Անրի դը Ռենկուրը: Այցի ընթացքում Ֆրանսիայի նախարարը կհանդիպի համադաշտային նախագահին և արցունքաբեր հարցերին, ծաղկեղալակ կղզի Ցեղադաշտային գոհերի հուշարձանին, ինչպես նաև կայցելի հուր Վիրադի եւ Սաեմարարան:

Ա. Տ.

Այսօրվանից ջերմաստիճանը կբարձրանա 5-6 աստիճանով Կանխատեսվում է մեղմ ամառ

Հայտեհիորոմեսի օտերաշիվ հիդրոլոգիկաբանության կենտրոնի ղեկավար Զարուհի Պետրոսյանը լրագրողների խնդրանքով երեկ սեղակայացրեց առաջիկա հինգ օրերի եւ ամառն ամիսներին կանխատեսվող եղանակի սվայներ: Տկն Պետրոսյանը նախ անդրադարձավ վերջին ցրջանում սեղացած անձրեւներին ու կարկուսներին եւ ասաց, որ դրանք նախորդ տարվա հետ համեմատ գերազանցել են սեղումների նորման՝ մինչեւ 250 սոկոսի չափով: «Հունիսի առաջին կեսն աչի ընկավ հորդառաս սեղումներով, որոնք կանաձին վայրերում ուղեկցվեցին կարկուսով՝ ֆանու ուժգնացմամբ: Տարվա այս ժամանակահատվածի համար այդ երեւույթը հասուկ է, հիմնականում Հայաստանում կարկուսներն ու հորդառաս անձրեւները դիտվում են մայիս-հունիս ամիսներին, սակայն այս տարի դրանց ֆանակը գերազանցել է, եւ մինչեւ հունիսի վերջը հյուսիսային ցրջաններում կարկուսի վսանգը դաշտավորում է»:

Առաջիկա հինգ օրերին սղասվում է առավելադեռ առանց սեղակայում եւ կարկուս, ֆանու ուժգնացում:

Հուլիս եւ օգոստոս ամիսներին սղասվում է մեղմ եղանակ, առավելագույն ջերմաստիճանը կլինի 35-37 աստիճան: Հունիսի 16-ից 17-ը մեկ-երկու օր մի փոքր բարձրանա: Այդ ամիսներին անձրեւները զգալի դաշտավոր են, երաւսի վսանգ չկա, ֆանու խոնավությունը բարձր է:

Հունիսի 16-20-ը համադաշտային սղումներ են եղել հնարավոր է ամորոտ, սեղումների հավանակությունը Երեանում փոքր է: Հունիսի 16-ին կլինի +28+30, 17-ին՝ +30+32, 18-20-ը՝ +31+33:

«Ազգի» հարցին դաշտավորանքով՝ սկն Պետրոսյանը նշեց, որ Սեւանա լճի ջրի բարձրությունը այս դաշտային կազմում է 1900 մետր 47 սմ, եւ այս տարի կբարձրանա 20-27 սմով: Այսօր Սեւանա լճի ջրի ջերմաստիճանը 14 աստիճան է, իսկ մախորդ տարի նույն ժամանակահատվածում եղել է 18 աստիճան: Ջերմաստիճանի բարձրացման հետ կբարձրանա նաև ջրի ջերմաստիճանը:

ՄԱՐԵՏԱ ՄԱՐԵՏԱՆ

ԱՄՆ-ը՝ արդարության ու Թուրքիայում «փոթորիկ առաջացնելու» արանքում

Կոնգրեսում երկու քանաչեւ է ներկայացվել՝ Ցեղասպանության ճանաչման ու ֆրիսոնյաներին եկեղեցական գույքի վերադարձման մասին

ԱՐԱՎԵՆՆ ՏԱՐՈՒՅՈՒՄՆԵՐՆԵՐ
«Միացյալ Նահանգները դաշտավոր է հիշել նրանց, ովքեր ձայն չունեն: 95 տարի առաջ մեկուկես միլիոն մարդ է սղանվել դաշտավոր եւ նա համար, որ եղել է հայ», հայտարարել է ԱՄՆ կոնգրեսական Ռոբերտ Դոլը իր գործընկերներ Ադամ Շիֆի, Ֆրանկ Փալոնի եւ Էդ Ռոյսի հետ ԱՄՆ կոնգրեսում ներկայացնելով Հայոց սղասպանության փաստը ճանաչող օրինագիծը հունիսի 14-ին:

Ըստ Ամերիկայի հայկական համագումարի հաղորդագրության, կոնգրեսական Դոլը ընդգծել է, որ ինքն անձամբ է լսել իր ընտանաբարձի ամերիկահայերի՝ Հայոց սղասպանության ժամանակ կորցրած սիրելիների ու հարազանների

մասին ծանր դաշտություններ: Դոլը շեշտել է Հայոց սղասպանության ճանաչման կարեւորությունը՝ որդես գալիք սղասպանությունների կանխարգելմանը նղասող ֆայլ:

Ադամ Շիֆն ավելացրել է, որ դաշտության փաստերը հսակ են, լավ փաստաթղթավորված, ու բանակցելի չեն. «...Մեկուկես միլիոն հայ դիտավորությամբ սղանվել է 20-րդ դարի առաջին սղասպանության ժամանակ»: «Եթե մենք ղեկ է կանխենք գալիք հրեւավորությունները, մենք ղեկ է դաշտադաշտենք սղասպանությունը՝ երբ ու որտեղ էլ այն սեղի ունեցած լինի: Ու ֆանի դեռ արդում են սղասպանություն վերադարձներ, մենք հրաւոր ու բարոյական դաշտավորություն ու

մենք բացեղբաց խոսելու անցյալից», ասել է կոնգրեսական Շիֆը:

Ի լրումն համահեղինակ հանդես եկող 57 կոնգրեսականների այս նախագծին ազակցություն հայտնելու հանգամանքին՝ եւ մեկ օրինագիծ անբողջացնում է նախաձեռնությունը: Մասնավորադեռ, նույն օրը Ներկայացուցիչների դաշտարարաւիին հարաբերությունների հանձնաժողովի ահաբեկչության ենթահանձնաժողովի նախագահ Էդ Ռոյսն ու նույն հանձնաժողովի անդամ Հոկարդ Բերմանը ներկայացրել են «Կոչ Թուրքիային՝ դաշտարարաւիին իր ֆրիսոնյանական ժառանգությունը եւ վերադարձնելու բոնագրաված եկեղեցական գույքը»:

Տես էջ 2

Հայոց կաթողիկոսը հանդիպել է Չախայանի ծնողներին հետ

Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Ջավախք իր հովվադաշտական այցի ցրջանակներում՝ Ախալքալաք ֆաղափում երեկ հանդիպել է ջավախահայ ֆաղափական գործիչ Վահագն Չախայանի ծնողների հետ:

Ինչպես սեղեկացնում է «Երկիր» միությունը, Վեհափառը հայտնել է նրանց, որ սեղակ է խնդրին եւ արդեն իսկ բարձրացրել է ջավախահայ գործիչին ազատ արձակելու հարցը վրաց դաշտարար Էլյա Երկրորդի առջեւ:

«2011թ. հուլիսի 17-ին լրանում է Վահագն Չախայանի բանտարկության երրորդ տարին: Ջավախահայ գործիչը, խայսառակ օրինակաբաններով ուղեկցվող դաշտավորությամբ, վրաց իւսանություններին

կողմից դաշտարարվել է 10 տարվա ազատարկման մի ցարք շինծու մեղադրանքների հիման վրա», Եւված է միության հաղորդագրության մեջ, հավելմամբ, որ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի այցի նախօրյակին 1200-ից ավել ջավախահայեր հանրագրի միջոցով դիմել էին Վեհափառին՝ Վահագն Չախայանի խնդիրը վրաց հոգեւոր եւ ախարիկ իւսանությունների առջեւ բարձրացնելու խնդրանքով: Վերջինիս մասին սեղեկացրել էր նաև «Ազգը»:

Ա. Տ.

Աղարդյուն է անցնում ցեղասպանության օրինագիծը չեզոքացնելու ԱՄՆ-ի թուրքական համայնքի փորձը

Հունիսի 14-ին Ադամ Շիֆի գլխավորությամբ հայաձեւ չորս կոնգրեսականներ ԱՄՆ կոնգրեսի Ներկայացուցիչների գեղաբան մեկուկես «Հայոց սղասպանության ճանաչման» օրինագիծը: «Ազգ» այդ մասին նախադեռ սեղեկացրել է:

Դրա նախօրյակին Նյու Յորքի Turkishny կայքէջն էլ սեղեկացնում էր ԱՄՆ-ի թուրքական համայնքի ներկայացուցիչներից Ալի Չինարի՝ այդ նախաձեռնությունը չեզոքացնելու ձեռնարկումների մասին: Ըստ կայքէջի, «սարինեռ ցարունակ սղասպանության հայկական դիտումների դեռ մայրաքաղաք Չինարը, դիմելով ԱՄՆ-ում բնակվող թուրքերին, հորդորել է կաղ հաստատել իրենց նահանգի կոնգրեսականների հետ եւ դաշտարար, որ վերջիններս չընդա-

ռաջեն Ներկայացուցիչների դաշտարար հայկական նոր օրինագիծ ներկայացնելու հնարավոր նախաձեռնությունը»:

Այնուհետեւ Չինարն ասել է. «Փոխանակ զարգացումներին վերջին դաշտարար միջամտելու, ղեկ է ձեռնում գործադրել, որ օրինագիծը դուրս մղվի օրակարգից: Սեմ դրա հնարավորությունն ունենք: ԱՄՆ-ում թուրքերի այս դաշտարար անխափան ցարունակվելու է, միայն թե թուրքական համայնքը գիտակցի իր դաշտարարությունը»:

Թուրքերը հավանաբար գիտակցում են, Չինարը՝ առավել եւս, բայց ձեռնարկությունը, ինչպես երեւում է, վեր է թուրքերի ժխտողականությամբ դաշտարարված գիտակցությունից:

Տ. Գ.

Պեսական լեզո՞ւ, թե՞...

Խոսք վերաբերում է մայրենի լեզվի անաղարտությանը: Հայոց լեզուն մեզանում հաճախ անստեղծ է՝ սկսած մեծադիր զովագրային վահանակներից, խանութների անվանումներից, եւ աղավաղվում է հեռուստատեսային որոշ հաղորդումներում: Ինչ խառնաճաղագույն լեզվով են մասնուցում այդ անձառակ, գավառային, ոչինչ չստող հաղորդումները («32 ասան», գանազան ակունքներ եւ այլն): Հինգ ոմանի կարող են առաւել, թե այդ մասին լեզու է խոսվել, նաեւ գրվել: Ամենեւին դեմ չեն: Սակայն ի՞նչ է փոխվել: Խոսք, մասնավորապէս, ուզում են ուղղել հայոց խորհրդարանի լեզուաբաններին: Ե՛հ, դուք բազմազբաղ գործիչներ եք, բայց եկե՛ք մի փոքր ժամանակ հասկացնե՛ք մեր հիմնական լեզվին: Ի՞նչ կարող է անել մի լեզվի ժողովուրդը, որն իր ստղ հնարավորություններով ամենուրեք, ամեն ֆայլափոխի ոճահարկող մայրենի լեզուաբանի դեմ է հանդէս գալիս: Տվե՛ք մեզ լայն հնարավորություններ, եւ որոշ ժամանակ անց արդյունքները տեսնելի կլինեն: Դէ, ինչ կարելի է ասել, երբ մեր լեզուստեղծ անձանցից լեզուները կարող են «գնում» եւ «գալիս» եւ, «գալիս ա», «ոթնասուս» եւ մանաւանդ խոսելաձեւով, դրանով իր ցույց են տալիս իրենց անմիջապէս անաղարտութիւնը: Նույնը նաեւ որոշ լեզուաբանները հողվածներում: Խորհրդարանի ժամանակներում լեզուաբանները շատ անհարկ օգտագործում են, ազդեցության դեմ: Այժմ էլ՝ անգլերենի՞: Օտարաբանություն: Ոչ ոք դեմ չէ լեզուների իմացությանը: Բայց ոչ մայրենիի հազված: Ժողովուրդն ասում է՝ ֆանի լեզու գիտես, այնքան մարդ ես: Հարկ է հասնել հայոց լեզվի իմաստը վրա օտար լեզուների ուսուցման բարձր որակի ապահովմանը: Ի՞նչ են փոխանցում մասալ սերնդին:

Գույները խաղաղ են: Միգուցե: Հսկայական զովագրային վահանակներին, օտարալեզու բառերի կողմին, հաճախ կան իստաբաբայան լեզուները, կան էլ, լավագույն դեպքերում, փոքրիկ սառնակ, փչեցնելու անկողնուկներով սկսված խանութի (մարկէթ) հասցեն միայն: Քսանմեկերորդ դարի այս համալիրը մեր լեզունում ամենուրեք անստեղծ են երբեմն հայտնվում է մեր հայոց լեզուն համայն հայության մայրաքաղաքում: Ընդունված կարգ է, ցուցանակներում միայն գրվում է սլայդ երկրի մայրենի, լեզուական լեզվով, աղա ուրիշ լեզուներով: Մեզ մոտ հաճախ կարելի է հանդիպել հակառակ իրողությանը: Մեզ փոքր ազգ ենք եւ մեզ է ամենօրյա հոգ սանձել մեր լեզվի մասին, շատ լայն չափերով:

Խորհրդային համակարգի փլուզումից հետո մեր հարեանները կարողաքան իրենց այբբենական համակարգը այնպէս լեզու, որ իրենց արյունակից եղբայրների հետ հեռուստային եւ հաղորդակցվում: Իսկ մեր սփյուռնահայությունը գրավոր խոսքում լեզուաբանները ձեռն էին կարողանում հաղորդակցվել մեզ հետ, որովհետեւ որոշակի, ճիշդ է՝ ոչ մեծ, արեւմտաեւրոպայում ունի ավանդական եւ խորհրդային ձեւափոխված գրելաձեւերի միջոց: Ժամանակը չի՞ եկել, արդո՞ք, այս մասին ես խորհելու, ինչու չէ, նաեւ գործելու, որ ունենանք միասնական գրելաձեւ, համակարգ:

Լեւոն Շանթի, Կոստան Ջալալի, Վահրամ Փափազյանի լեզուն անուշ, ֆաղցրիկ հայերենն է՝ արեւմտահայերենի եւ արեւելահայերենի փառաշեղ զուգակցմամբ: Անցնենք գործի, որ մեր լեզուական հայրենիքը գրված, աշխարհասփյուռ գավակները ավելի հեշտ հաղորդակցվեն մեզ հետ, հեռուստային կարողան թունամայր, Իսահակյան, Սեւակ, Շիրազ... Չէ՞ որ մեզ անց աչքերը՝ հառած մայր հայրենիքին, այստեղից են ստանում իրենց ավիճը, ոգին, ուժն ու կորովը...

ՏՆՈՒՄԵՆԻ ՏՆՈՒՄԵՆԻ ՎԵՆԵՐԱՆ-ՄԱՆՍԿԱԿԱՐԺ

Թվում է՝ երեւ էր, երբ ծանոթացա երիտասարդ, եռանդուն, ժողովրդային, կենսախնդրությամբ լի Միհրան Խաչատրյանի հետ մեր Թախի Գյուղում 1962 թվականին: Այդ ժամանակ ես ուսանող էի Երեւանի Պեսական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում, իսկ նա արդեն Ղարաբաղում ճանաչված ղեկավար աշխատող էր: Մեր միջոցով իմացա, որ ծնվել է Լեւոնային Ղարաբաղի Հայրենիքի Երեւանի Ուսանող (Երիւլու) Գյուղում: Գյուղի միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո 1949 թ. ընդունվում է 1953 թ. գերագնացությամբ ավարտում է Երեւանի Խ. Աբովյանի անվան հայկական Պեսական մանկավարժական համալսարանի Պեսական ֆակուլտետը: 1962 թվականին ավարտել է նաեւ ՍՄԿԿ կենտրոնի առընթեր բարձրագույն կուսակցական դպրոցը (Մոսկվա): 1953 թ.-ից երկար տարիներ (1953-1968 թթ.) աշխատել է Ղարաբաղում, վարել մի շարք ղեկավար դասընթացներ, եղել է կոմերիտ մարզկոմի առաջին ֆարսուղար, հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մարզային կոմիտեի գլխավոր խմբագիր, կուսակցության մարզկոմի դրոյազանդայի եւ ազիտա-

նոր դասընթացից, վարել է նաեւ «Աճի սոցիոլոգիա», «Սոցիալական մարդաբանություն», «Լեզվի փոխակապություն» հասուկ դասընթացներ փոխակապություն եւ հոգեբանության ֆակուլտետում, համալսարանի տարբեր ֆակուլտետների ասոցիացիայի եւ մագիստրատուրայի բաժնիներում: Նա միշտ ակտիվորեն մասնակցել է համալսարանի կյանքին: Եղել է արհեստագործական ֆաղափարների ուսուցման գծով ղեկավար, համալսարանի մեծ խորհրդի, փոխակապության, հոգեբանության ֆակուլտետի խորհրդի անդամ, «Փոխակապության հարցեր» միջոցառման ժողովածուի Պեսական ֆակուլտետի ֆարսուղար, փոխակապության գծով դասախոսների որակավորման մեթոդական խորհրդի նախագահ:

Պրոֆ. Մ. Խաչատրյանը մեծ ներդրում ունի նաեւ երիտասարդ գիտական կարգերի Պեսական գործում: Նա Երեւանի Պեսական համալսարանում եւ ՀՀ ԳԱ փոխակապության, սոցիոլոգիայի, իրավունքի ինստիտուտում գործող գիտական ասոցիացիաների ԸՆԴՀՈՒՄԻ մասնագիտական խորհուրդների անդամ է: Մ. Խաչատրյանը եղել է

առանձին հուշերում): Նրա հայացքը միշտ ուղղված է առաջ: Հենց դա է Պեսականը, որ նա որոնում է մարդու սիեգերական կերպարը, սուզվում նրա հոգեկան խորհրդանշանները, հասնում ներմաստետության, եւ համոզված լինելով, որ մարդը ներակ ուժերի շեղման է, երբեք չի հասնելու իր երազած իդեալին՝ հոգեկան հավասարակշռությանը կամ ներգաճակությանը, Լեւոնային մտաբանում էր մեզ համոզում է, որ եթե մարդը չհասնի էլ իր որոնած ճամբարին՝ իդեալին, աղա միեւնույնն է, նրա կյանքը իմաստ ու հեռանկար է ստանում այդ իդեալը անվերջ որոնելով: Ահա թե ինչու նա գիտական սասնյակ աշխատություններ գրելով հանդերձ, մի հարցազրույցի ժամանակ մտաբանություն է հայտնում, որ մարդը օգտագործում է իր մտավոր ներուժի մի չնչին մասը:

Միհրան Խաչատրյանը առաջիններից մեկն է, որն անբողջ խորով ուսումնասիրեց անձի հոգեբանական դրսեւորումների վիճակը փոփոխվող հասարակարգերի Պեսականներում, նրա ինֆորմացիաները ղվակապություններն ու նոր փորձությունները: Այդ հարցերին են նվիրված վեր-

Եւրոնակվող կենսագրություն Միհրան Խաչատրյանի 80-ամյակը

ցիայի բաժնի վարիչ: Նա ոչ միայն բարձր Պեսականներ էր զբաղեցրել, այլեւ հետադարձաբանում նրանք էր հայադաստիարակության գործին:

60-ական թվականներին ազգամիջյան հարաբերությունների լարված ժամանակաշրջանում մարդիկ հասարակական ֆաղափարներ կյանքը զգնվում էր Արբեղյանի կուսակցության կենտրոնի խիստ վերահսկողության տակ, մարդը հայաբախելու ծրագիր իրականացնում, Պեսականներից հեռացնում էին աչքի ընկած հայրենասեր մտավորականներին, նրանց փոխարեն նշանակում իրենց դրածոներին: Ահա այս ծանր ժամանակներում Միհրան Խաչատրյանը, որդես կուսակցության մարզկոմի գաղափարական բաժնի ղեկավար իր սկզբունքային դիրքորոշմամբ ու համարձակ ելույթներով, մի խումբ հայրենասեր մտավորականների հետ հայրենամուտը մեծ աշխատանք է կատարել հայկական ազգային ոգին, ազգային դիմագիծը Պեսականներում, մայր հայրենիքի հետ հոգեկապը ամուր Դախելու համար: Տարիներ եւրոնակվող այդ գործունեությունը անկաս չի մնացել Արբեղյանի իշխանություններից: 1968 թ. նա մեղադրվում է ազգայնականության մեջ եւ Արբեղյանի կուսակցության կենտրոնի կարգադրությամբ ազատվում Պեսականից: Նույն թվականի սեպտեմբերին նա ստիպված թողնում է Ղարաբաղը, տեղափոխվում Երեւան եւ աշխատանքի անցնում Երեւանի Պեսական համալսարանի փոխակապության ամբիոնում որդես դասախոս: 1969 թ. այս ամբիոնում Պեսականում է թեկնածուական, իսկ 1990 թ. դոկտորական աշխատություններն ու ստանում փոխակապության գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճան: Արտակարգ հետախոսական եւ նրա գիտական հետազոտությունների ընթացքում բնագավառը՝ մարդու կերպարը փոփոխվող աշխարհում, նրա ներուժի իրացման սոցիալական Պեսականները եւ անձնային շարժառիթները: Լույս են տեսնում նրա սասնյակ գիտատեսական հողվածները, որոնք ոչ միայն մտությունն էին նշված թեման մեկնելու բնագավառում, այլեւ հաճախ ուղի հարթող հետազոտ ուսումնասիրության նոր հարցադրումներով:

սասնյակ թեկնածուական, դոկտորական աշխատությունների ընդդիմախոս, մեծագույնությունների, ուսումնական ձեռնարկների գրախոս, խմբագիր: Այսօր նա 80 տարեկան է, սակայն Եւրոնակում է իր գիտական եւ մանկավարժական գործունեությունը: Նա մեծ հարգանք է վայելում իր գործընկերների եւ ուսանողության շրջանում: Մարդանոց է, բարեհամբույր:

Այդքան խոր ուսումնասիրելով մարդու հոգեւոր կյանքը հարափոփոխ ընթացքում, բազմաթիվ ծանրակշիռ խոչընդոտներ հարթախաղելով, թվում է՝ սասնյակ գիտական աշխատություններին զուգահեռ (իմ ներքին զգացողությամբ) նա իրավունք ունի գրելու կենսաբան, հյուսիսը առաջներ, սուր դիտողականությամբ լեզուն թեւավոր խոսքեր: Ըստ իս, նա ունի այդ անսպառ Պեսականները, սիրում է այդ բոլոր, բազմակողմանի գիտելիքները փոխանցել իր ուսանողներին ու ասոցիացիաներին, երիտասարդ գիտականներին, զուգե առանց դուրսը-ինչ մասնելու, որ իր գրավոր եւ բանավոր խոսքով կարող է ստեղծել իր աղբյուրի ու զգացածի Իրաւի կենսամայր: Ի դեպ, նա հազվադեպ է հետախոսյալ մեքեր արտահայտում (զուգե թերեւս

չին տարիներին լույս ընծայված նրա մի շարք հողվածներ:

Մ. Խաչատրյանի ուսումնասիրության արդյունքները լույս են տեսնում բազմաթիվ չլուսաբանված հիմնախնդիրների վրա: Իր սկսած հարցազրույցներից մեկում Միհրան Խաչատրյանը այն միտքն է արտահայտում, որ կյանքն իմաստավորող, մարդու մեջ մարդկայինը Պեսականող, բոլոր ոլորտներում առաջադիմություն ապահովող հոսանքի երաշխիքն ու անանցողիկ արժեքները կարող են հոգեկանի, բարոյականի, չիրացված ներքին հնարավորությունների բացահայտման եւ իրացման հետ: Նրա կատարած ուսումնասիրությունները զուտ տեսական չեն, այլ ունեն գործնական նշանակություն, որովհետեւ այդ ներուժը զարգացնելով ու նմաստակալաց օգտագործելով կարելի է հաջողությամբ լուծել հասարակության եւ նոր սերնդի առջեւ ծառայող բազմաթիվ հիմնախնդիրները:

Նա մեր դարաշրջանի մարդու իդեալի մասին ասում է, որ «մարդաբանական տեսությունները դեռեւս չեն փրակտեսում եւ չեն կարողանում հասու լինել մարդու եւրոյան գաղտնիքներին»: Սա ոչ թե հոռետեսություն, անհեռանկար աղաղակային մասին ճիշ է, այլ խորագրին, համակողմանի ուսումնասիրության արդյունք: Եվ նա իրավացի է լինում:

Մ. Խաչատրյանը իր գիտական-մանկավարժական, հասարակական-ֆաղափարական գործունեության աստարտեզում ունեցած հաջողությունների համար արժանացել է 1998 թ. Ամերիկյան կենսագրական ինստիտուտի «Տարվա մարդ-1998» կոչման: Այդ բոլորով հանդերձ նա չի բավարարվում իր ուսումնասիրությունների արդյունքով, որովհետեւ մարդը դեռեւս մնում է առեղծված իր ստեղծագործական դրսեւորումների մեջ, եւ կրկին միակ հոսյալը մնում է իդեալին ձգելը:

Ի վերջո, կուզե՞ի ասել իմ անվանի ընկերոջն ու գիտականին, որ նա մի օր մահ, գրի առնի նաեւ իր համով-հոսով գրույցները, ժողովրդական ասույթները, հասկապես իր մեկնաբանությամբ, եւ այդ ամենը ներկայացնի որդես իր աղբյուր իմաստային ու արժանաղաքիվ կյանքի կարողացվող ու չհնացող գիրք...

ՈՍՏՐԱՆՍ ՄԱՍԿՅՈՒՆ ԲԱՆԱՍՏԵԼԺ, ՄԱՍԿՈՒՊԱԲԱՆՈՒՅԱՆ ՊՐՈՖԵՍՈՐ

Փեդրո Մուրադեանի նոր նշանակումը

Յուլիս 10-ին, Արժանիքի նախագահուհի՝ Զիւսիան Ֆերնանդես-Զիւսեր, 180 օրան ժամանակաշրջանի մը համար Փեդրո Մուրադեանին նշանակեց Խաչատրյանի օտարաբանության եւ ցեղապաշտության դեմ ազգային ինստիտուտի միջանկարծ գործակալ, սոյն մարմնի նախագահ՝ Զլաուդիո Մորգադոյի եւ փոխնախագահ՝ Մարիա Ռաչիի հրաժարականներէն ետ:

Փեդրո Մուրադեան, որ վերջերս նշանակուած էր Խաչատրյանի օտարաբանության հետազոտական եւ դաստիարակման համադրող, նախադէս եղած էր Ի.Ն.Ա.Ս.Ի-ի փոխ-նախագահ, չորս տարուան համար: Ան նաեւ կարեւոր դեր ունեցած է միջազգային ամբիոններում մէջ որդես Խաչատրյանի օտարաբանության դեմ Պեսականի արժանիքների հրաւիրուած՝ ՄԱԿ-ի Մարդկային իրաւանց յանձնախումբին կողմէ, միջազգային այլ 12 մասնագէտներու կարգին, մասնակցելու համար անդամ Պեսական ուղղուած հակախաչատրյան ֆաղափարականութեան ուղեգծի մը մեկնման ծրագրին:

2010 թուականին Մուրադեան մաս կազմեց Արժանիքի Պեսականական Պեսականութեան,

Փեդրո Մուրադեանը նախագահ Զիւսիան Ֆերնանդեսի հետ

ՄԱԿ-ի Յեղական Խաչատրյանի վերացման յանձնախումբի առջեւ ներկայացուելիք 19րդ եւ 20րդ տեղեկագրերու կաղապարները:

Մարդկային իրաւունքներու ի նմաստ Պեսականի իր գործունեութեան վերաբերեալ, Փեդրո Մուրադեան եղած է ՀՀ Գարաային Ամերիկայի Հայ դասի յանձնախումբի ՏՆՈՒՄ (2002-2006), Խաչատրյանի օտարաբանութեան դեմ Պեսական ոչ կառավարական կազմակերպութեան ամբիոնի նախագահ (1998-2003), եւ Մարդկային իրաւանց ի նմաստ մայրամ խորհրդի անդամակալան մարմնի անդամ: 2010 թուականին, Արժանիքի իրական կազմակերպութեանց համախմբուողութեանց կազմակերպութեան մարդկային իրաւունքներու ուղղութեամբ տարած իր աշխատանքին համար:

ՏՆՈՒՄԵՆԻ ՏՆՈՒՄԵՆԻ ՎԵՆԵՐԱՆ-ՄԱՆՍԿԱԿԱՐԺ

